

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Formueretskontoret
Sagsnr.: 2006-723/21-0006
Dok.: LHO40265

Besvarelse af spørgsmål nr. 60 af 16. maj 2006 fra Folketingets Europaudvalg.

Spørgsmål:

”Som opfølgning på møde i Europaudvalget torsdag den 11. maj 2006 bedes justitsministeren redegøre for lovvalgsreglerne inden for henholdsvis ROM I og ROM II-forordningerne, herunder om oprindelseslandsprincippet.”

Svar:

I det følgende redegøres i hovedtræk for de væsentligste lovvalgsregler i Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (”Rom I”) og Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold (”Rom II”). For en nærmere beskrivelse af indholdet af de to forordningsforslag henvises til Justitsministeriets grundnotat vedrørende Rom I, der er sendt til Folketinget den 14. juni 2006, samt pkt. 18 om Rom II i samlenotat vedrørende mødet i Rådet (retlige og indre anliggender) den 1.-2. juni 2006, der er sendt til Folketinget den 18. maj 2006.

Indledningsvis bemærkes, at retsgrundlaget for de to forordningsforslag findes i EF-traktatens afsnit IV. Derfor deltager Danmark i henhold til artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender) ikke i en kommende vedtagelse af de pågældende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse her i landet.

Forslaget til *Rom I* er fremsat af Kommissionen i december 2005. Formålet er at erstatte Rom-konventionen fra 1980 med en forordning. Samtidig foreslås en række ændringer af Rom-konventionens bestemmelser. Forslaget har indtil videre kun været behandlet på et enkelt møde i en arbejdsgruppe under Rådet.

Forslaget bygger ligesom Rom-konventionen på det udgangspunkt, at parterne frit kan aftale, hvilket lands lovgivning der skal finde anvendelse på den indgåede kontrakt. Dette følger af udkastet til artikel 3. Kommissionen har desuden foreslået en regel om, at en værnetingsaftale (en

aftale om, ved hvilken myndighed en eventuel fremtidig tvist sag skal behandles) også skal anses for en aftale om lovvalg. Rom-konventionen indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

Har parterne ikke indgået en aftale om lovvalg, skal spørgsmålet afgøres efter forslaget artikel 4. Kommissionen foreslår, at man bibeholder konventionens regel, hvorefter det er loven på det sædvanlige opholdssted for den part, der præsterer den karakteristiske ydelse, som skal anvendes. I forslaget opregnes konkrete aftaletyper, og det fastlægges, hvilken lov der skal finde anvendelse for disse aftaletyper. Som eksempler kan nævnes, at købs- og tjenesteydelsesaftaler skal være underlagt loven i det land, hvor sælger har sit sædvanlige opholdssted, transportaftaler loven i det land, hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, og franchiseaftaler loven i det land, hvor franchisetageren har sit sædvanlige opholdssted.

Forordningsforslagets artikel 5 indeholder ligesom konventionen en særlig bestemmelse vedrørende lovvalg for forbrugeraftaler. Ud fra hensynet til forbrugerbeskyttelsen foreslås det, at loven i den stat, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, skal anvendes. Der skal være tale om en aftale mellem en forbruger og en erhvervsdrivende. Derudover er det en betingelse, at den erhvervsdrivende udøver virksomhed i eller på anden måde retter sin virksomhed mod det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted. Det foreslås dog, at loven i forbrugers opholdsland ikke skal finde anvendelse i de tilfælde, hvor den erhvervsdrivende var uvidende om forbrugers sædvanlige opholdssted, og hvor denne uvidenhed ikke skyldes den erhvervsdrivendes egen uagtsomhed. Kommissionen anfører, at for så vidt angår aftaler indgået på internettet, må den erhvervsdrivende sikre sig, at kontrakten giver mulighed for at identificere forbrugers opholdssted.

Fra artikel 5 foreslås undtagelser vedrørende aftaler om levering af tjenesteydelser, der udelukkende skal præsteres i et andet land end det, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, transportaftaler (bortset fra aftaler om pakkerejser omfattet af direktiv 90/314/EØF) og aftaler vedrørende en ret over fast ejendom eller en brugsret til fast ejendom (bortset fra aftaler omfattet af timesharedirektivet (94/47/EF)).

Efter forslaget artikel 6 kan en aftale om lovvalg i arbejdskontrakter ikke medføre, at arbejdstageren berøves den beskyttelse, der tilkommer ham eller hende i medfør af ufravigelige regler i den lov, som i henhold til bestemmelsen ville finde anvendelse i mangel af en lovvalgsaftale.

Efter forslaget er en individuel arbejdsaftale underlagt loven i det land, hvori eller hvorfra arbejdstageren ved opfyldelsen af aftalen sædvanligvis udfører sit arbejde. Det sædvanlige opholdssted ændres ikke, selv om arbejdstageren midlertidigt udfører arbejde i et andet land. Udførelse af arbejde i et andet land betragtes som midlertidigt, når arbejdstageren skal genoptage sit arbejde i sit oprindelsesland efter at have udført sine opgaver i udlandet.

Endvidere indeholder forordningsforslaget bestemmelser om lovvalg i relation til fuldmagtsaftaler, domslandets ufravigelige regler, belåning af fordringer, regreskrav i situationer med flere skyldnere og lovbestemt modregningsret.

Forslaget til *Rom II* er fremsat af Kommissionen i juli 2003. Formålet er at harmonisere medlemsstaternes lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold og dermed skabe større forudsigelighed i spørgsmålet om, hvilket lands lov der skal anvendes i en konkret sag, uanset ved hvilket lands domstole sagen anlægges. En revideret udgave af forslaget forelå på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 1.-2. juni 2006, hvor Rådet bekræftede, at der var politisk enighed om forslaget.

Af forslagets artikel 3a (det oprindelige forslags artikel 10) fremgår, at parterne indbyrdes – efter tvistens opståen – kan aftale, hvilken lov der skal regulere retsforholdet, hvis aftalen herom er tilstrækkelig klar. Aftalen må ikke gøre indgreb i tredjemands rettigheder. Derudover skal det være muligt for erhvervsdrivende at foretage et lovvalg forud for tvistens opståen. En lovvalgsaftale skal dog ikke kunne tilsidesætte ufravigelige regler i et andet land, hvis alle andre elementer i sagen – ud over lovvalget – er knyttet til dette land.

Har parterne ikke indgået en lovvalgsaftale, skal spørgsmålet om rette lovvalg afgøres efter reglerne i artikel 3-9d. I forordningsforslaget sondres mellem, om den konkrete tvist angår en forpligtelse, der udspringer af en retsstridig handling (dvs. at der foreligger et culpaansvar), eller en forpligtelse, som udspringer af andet end en retsstridig handling, f.eks. uanmodet forretningsførelse. Der henvises til henholdsvis artikel 3-8a og artikel 9a-9d.

Artikel 3 (sammenholdt med artikel 1a) indeholder hovedreglen for lovvalget i de tilfælde, hvor parterne ikke har indgået en lovvalgsaftale. Bestemmelsen omfatter alle forpligtelser, der ikke er omfattet af særlige regler.

Udgangspunktet er, at loven på det sted, hvor den direkte skade er indtrådt eller vil kunne indtræde, skal finde anvendelse, uanset i hvilket land handlingen eller undladelsen ("den udløsende begivenhed") fandt sted eller vil kunne finde sted. Reglen er baseret på princippet om *lex loci delicti*, dvs. skadesstedets lov. Udgangspunktet fører til, at det i de fleste tilfælde vil være loven på skadelidtes sædvanlige opholdssted, der skal anvendes.

Artikel 3 indeholder to undtagelser hertil. Af stk. 2 fremgår det, at hvis skadelidte eller den potentielt skadelidte og den påståede ansvarlige på skadestidspunktet har sædvanligt opholdssted i samme land, skal loven i dette land finde anvendelse. Endvidere følger det af den generelle undtagelsesklausul i stk. 3, at hvis det fremgår af samtlige kendte forhold i sagen, at forpligtelsen har

en åbenbart stærkere tilknytning til et andet land, skal loven i dette land anvendes. En sådan åbenbart stærkere tilknytning kan være et forudgående eller påtænkt retsforhold mellem parterne, f.eks. en aftale, der har nær tilknytning til den pågældende skadevoldende handling. Derudover kan der tages hensyn til parternes forventninger om, hvilken lov der skal finde anvendelse.

Artikel 4-8a indeholder regler for forpligtelser, som udspringer af særlige typer af skader som følge af retsstridige handlinger. Det gælder produktansvar, urimelig handelspraksis mv., miljøskader, krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og faglig aktion.

Forslagets artikel 9a-9d indeholder særlige lovvalgsregler vedrørende forpligtelser, som udspringer af andet end en retsstridig handling. Det gælder forpligtelser som følge af uberettiget berigelse, uanmodet forretningsførelse, kontraktsforhandlinger ("culpa in contrahendo") og krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Der indføres ikke et "oprindelseslandsprincip" i hverken Rom I eller Rom II, og det findes heller ikke i den nuværende Rom-konvention. Oprindelseslandsprincippet – eller afsenderlandsprincippet, som det også kaldes – kendes bl.a. fra e-handels-direktivet (direktiv 2000/31/EF), hvor det giver leverandører mulighed for at tilbyde tjenester overalt i den Europæiske Union på basis af retssystemet i etableringslandet. Princippet udstrækkes alene til *offentligretlige* regler, hvilket vil sige regler, der efter deres indhold håndhæves af myndigheder inden for den offentlige forvaltning. Der er således tale om regler, hvis overtrædelse sanktioneres med forbud, påbud eller straf.

Oprindelseslandsprincippet har ikke betydning for spørgsmålet om, hvilket lands lovgivning der skal anvendes på en *privatretlig* konflikt. Sådanne spørgsmål afgøres efter almindelige internationale-privatretlige regler, herunder Rom-konventionen, der er omtalt ovenfor.